

LA REYNA DELS JOCHS FLORALS

BALADA

Premi de la Flor Natural en los Jochs Florals de Valencia d' aquest any.

Blanca y garrida com les colomes
que juguetejen enllà en les llomes,
d' ulls que reflecten gloria y amor;
galtes rosades com fresques pomes,
plé 'l cor d' essencies, lo pit d' aromes,
es la promesa del trovador.

Tenen sos llabis mel y ambrosia,
perfum sa boca, son front poesia.
foch ses parpelles, or sos cabells...
Més ¡ay! la nina, iquànt més valdria
si la deixara la malaltia
que vol robarli sos colors bells!

Com una rosa que la gelada
mustia en la fosca nit malfadada,

LA RENAIXENSA.—Any XXI.

la donzelleta sent trist pesar;
sa malaltia n' es ignorada;
¡un jorn, al naixer la pura aubada,
trista y dolenta la va encontrar!

D' ensá la nina no es la mateixa;
la melangia jamay la deixa,
ansies supremes l' omplin d' anyor;
les flors marcintse van en sa reixa,
y ella, ans alegre, trista ara 's queixa,
sentint la corca del mal traydor.

Moltes vegades está plorosa.
—¿Qué tens?—lo nuvi diu á la hermosa,
¿qué vols, nineta d' ulls divinals?
y ella contesta mitj tremolosa:
—Febra de gloria huy mon cor nosa;
vull ser Regina dels Jochs Florals.

¡Quánt be lo traje bell m' escauria
y ab quina dolça, folla alegria,
la flor simbólica del Gay Saber
en mon pit verge jo posaria,
y en lo rich soli m' assentaria
per dar als poetes l' ansiat llorer!

Totes les nines m' envejarien;
los vats mes gracies celebrarien,
y al vórem Reyna jo del Certam,
es meubes galtes color pendrien,
y mos ulls negres més foch tindrien
pera expresarte tot lo que t' am.

La flor que anhele, de goig encesa,
l' azahar sería de la puresa
qu' engalanara lo traje meu,
quant tú y jó una auba, plens de tendresa,
á renovarnos la fé promesa
anem plaerosos davant de Deu »

Plegá sos llabis la hermosa nina;
sentí la joya de la heroina
que la victoria veu al entorn;
mira 'l poeta sa faç divina,
somnia en la rosa de la Regina.
Y de la festa pensá en lo jorn.

Mentres lo nuvi la llira apresta
y pera l' éxit de sa conquesta
un raig de geni demana al cel,
la dolça núvia, bella y modesta,
talla lo traje pera la festa,
pera la festa qu' es son anhel.

Lo poeta forja troves hermoses,
en quals estrofes maravolloses
á trossos posa tot lo seu cor;
y aquelles rimes fluides, febrores,
d' Ausias ne semblen notes glorioses
Fé rebosantne, *Patria y Amor*.

De la nineta les mans divines,
primors de perles y coralines
vessant com roses van en torn seu;
y ab or y sedes varies y fines,
broden sirenes, fades y ondines
sobre 'l ras verge, b'anch com la neu.

Per cada estrofa del suau poeta
una puntada fa la nineta;
á estall treballen á un temps els dos;
lo vat, somrieotse, corre á la meta,
y 'l goig qu' en ella se veu qu' espleta
li tiny les galtes de color ros.

Ja lo trovaire forjá la trova
qu' el cor engisa, qu' el cor arroba;
llegint sos versos veu lo llorer;
y ans de plegarne tan rica roba,

la núvia, ardentne de goig, es prova
lo traje, qu' era son afany ver.

Més ¡ay! ¡quánt negra la nit s' atansa
pels dos cors tendres, que la bonansa
per un miracle fongué en un cor!
¡Quánt prest la dija del pit se llassa!
No hi ha esperança, no hi ha esperança:
Se mor la nina, la nina es mor!

Y ans qu' apagara la dolsa aymía
la set de gloria que la enardía,
doblá la testa sobre 'l seu pit...
¡Quánt de la festa lo jorn somria,
plena la hermosa de melangia,
á Deu enviava son pur esprit!

Foll lo poeta se desespera:
Ja aquella nina tan engisera
desig no abrigo ni afany nengú.
Més diu lo nuvi:—¡Fon ta darrera
voluntat tindre la rosa vera,
y si la guanye será per tú!

.
.

Guanyada en noble, culta batalla,
la gaya rosa, feu presentalla
d' ella á la nina d' ulls divinals,
qui, complaguda dins la mortalla,
mostrá en sos llabis la dolsa rialla
de la Regina dels Jochs Florals.

FRANCESC BARBER Y BAS.

FOLLIAS

I

Igual al fondo del mar
que en la mar de los teus ulls
he vist, amoreta meva,
esperansa y cor perduts.

II

Aucellet qu' alegre cantas
ensenyam una cansó
que cantada á cau d' orella
ressoni dintre del cor.

EMILI PASCUAL.

Bruch, 1891.

REMEMBRANSAS

En lo bell cim d' una penya
que 'l mar furga constantment,
ja ab bonancibles onadas,
ja ab formidables rompents,
hi ha un vell pi, sapat, altivol,
que pera nudurir se exten
sota 'l pedruscall estéril
sas retorsudas arrels.
¡Si 'n contarà de centurias!
Testimoni d' antichs fets,
¡qué ensenyansas ne trauriam
si referirlos pogués!

Vejé un jorn als de remensa
assaltant lo fort castell,
alsarshi negra fumera,
rogencas flamas després,
y ab l' espetech del incendi
ressonar ohí las veus
dels que de sanch y estermíni
se sadollavan á pler.

A la nissaga dels nobles
més altius y més potents,
descendir ha pogut veure
en la successió del temps
desde 'l cim de la fortuna
fins als humils estaments;
com ha vist més d'un remensa
alsarse envanit, superb,
entre fum y polsaguera
en las runas dels castells,
portant los escuts que havian
d' alts llinatjes donat fé,
sos avans rústechs estatjes
gosant adornar ab ells,
ostentantlos com á propis
fins en corrals y cellers.
¡Qui combaté los mals usos
de sa abolició 's planyé!

Ell ha vist la humil capella
del promontori desert,
ahont un monjo venerable
vida penitenta feu,
en monastir convertirse;
ha vist als servos de Deu
afavorits ab llarguesa
pels magnats y per los reys,
en sufragi de llurs culpas
y de llurs malvestats greus,
fent sentir en la rodalia
tot lo seu feixuch poder,
per los bens d' aquesta vida
oblidantse dels del cel;
mes també ha vist del incendi
pres l' artístich monument,
ab estrépit ensorrar-se
voltas, cimboris, parets,
profanadas sas imatjes,
sas riquesas boti ser
de turbas que pretenian

fonamentar los seus drets
entre enderrochs y fumeras
y sanch vessada á torrents.

¡Quánts d' aquells lo pi n' ha vistos
que miserables vejé,
cridant fins á enrogallarse
¡igualtat! llibertat! lley!
y enriquits ab las despallas
de llurs víctimas, després,
ab avaricia may vista
é indignes procediments,
escala de sa superbia
de la llibertat n' han fet!

Aixó y molt més nos diria,
puig viu testimoni n' es,
lo pi que al cim d' una ponya
que 'l mar furga constantment
sota 'l pedruscall estéril
extén sas tortas arrels,
y en quina espessa brancada
fan llurs nius los aucellets,
prenen deport las gavinas
y remorejan los vents.

¡Llibertat! llibertat santa,
tal com lo meu cor te sent,
lo jou trencant que 'ls subjecta
de los més forts á la lley,
ó 'ls fa juguina dels càlculs
de polítichs mercaders,
als pobles oprimits torna
l' exercici de llurs drets,
y profanació ó sarcasme
en avant deixin de ser
las dolssíssimas paraulas:
igualtat, justícia, avens.

JOSEPH CORTILS Y VIETA.

LO COMPROMÍS DE CASP

EN LO CASTELL DE XÀTIVA (1)

¡Pobre Compte! Sa sort malastrugada,
¿ahónt lo durá vensut y presoner?
Més li valguera en la darrer jornada
llansar, batentse, lo suspir darrer.

Més li valguera á l' àliga ferida,
ans que vindre á les mans de son vogí,
caure á sos peus exánime. sens vida,
lliure del monstre del martiri així.

Més, y molt més, mil voltes li valguera,
que era més negre que la nit son fat!
Regir son poble y sos vassalls volguera,
y pagará mil voltes son pecat.

(1) Lo present capítul es un dels sis que forman lo poema històrich que ab lo títol de *Lo Compromís de Casp*. acaba de serli premiat á don Constantí Llombart en los Jochs Florals de *Lo Rat-Penat*.

Sol y trahit per gent ben descastada,
heulo als peus d' En Ferrán cercar perdó;
vensut als colps de sort tan desdijada,
sembla ja mans anyell lo brau lleó.

Sembla 'l roure potent que sa alta testa
á aixecar fins los núbols s' atrevix.
y entre 'l bruyt horrorós de la tempesta;
dobla als colps del raig que lo ferix.

Coch d' ira, en Lleyda, 'l príncep de Castella
volgué en persona al Compte fer la lley,
y á tots extranya y causa maravella
veure tal sanya en tan *magnánim* rey.

¡Compte infelís, no esperes ja clemencial
¡Dispósat, sí, dispósat á sofrir!
Ton enemich te dicta la sentència,
y á curtes pauses te farà morir.

No 't vol matar, ni de sos regnes fora
t' ha de fer dur, puig vol guardarte be:
Que té 'l d' Urgell partit lo rey no ignora,
y diu: —«De tal destorb jo 'm lliuraré.»

Y al qu' en ser rey un jorn ensomniara,
com lladre vil, lligat de peus y mans,
de castell en castell heulo anar ara
maltractat y envilit pels castellans.

Pels castellans, pels castellans. ¡oh, mengua!
Que 'l maltracten é insulten al ensemps;
bé 'l pot ara escarnir la seua llengua,
qu' ell arrancat haguera en altre temps!

Y així tretze anys, tretze anys fins qu' aplegara,
per fi 'l d' Urgell á sa darrer preó,
ahont li quedava que sofrir encara
lo terme cruent de sa cruel passió.

Morí ja en Igualada 'l d' Antequera!
Lo despit tal vegada l' acorà,
per quant poch ans. en Barcelona, vera
la enteresa y valor d' un catalá.

Joan Fivaller, qui al veurer trepijada
per lo rey d' Aragó la nostra lley,
la gramalla portant tota endolada,
aná á exigirle lo tribut al rey.

Al rey, á qui digué: —«Nos maravella
llansen tan prompte del oblit al fons
lo sacrament qu' heu fet y os aconsella
guardar los nostres furs é institucions.

Que sols aixís poguerem proclamarvos
dels Estats d' Aragó per sobira,
y la vida os darem ans qu' entregarvos
les llibertats del poble catalá.»

Tal s' expressà sens témer á ses ires,
qu' aixís eren aquells grans concellers,
quant del foch de la patria les guspies
encenien sos nobles cors sancers.

Més ja mort En Ferrán, al trono puja
son fill N' Anfós, lo poble per regir,
y ab lo d' Urgell tampoch se desenuja,
y mal lo Compte está, huy com ahir.

Guárdalo, com si fos fera danyina,
de Xàtiva el castell dintre sos murs,
puig sos Estats lo rey. y ell propi, aixina
junga del Compte tindre més segurs.

Y allí, en son calabós, pensa que pensa,
lo desdijat no atura ni un moment;
com roda l' ona per la mar inmensa,
sent en son font rodar lo pensament.

Pense en ses filles y en sa esposa aymada:
¿Qué haurá segut de sers tan adorats?
¿Los haurá arrebatat la mort ayrada?
¿Serán ¡Oh, Deu! com éll, tan desdijats?

Tals reflexions lo clau de son martiri
son, desde que la sort els despartí;
¡ses filles y sa esposa! ¡Quin deliri!
Per elles prega á Deu cada mati.

De les coses dels homens ja no cuyda,
que agé del mon á les passions se sent;
y si Deu ho permet, pensa sa vida
arrematar tranquil en un convent.

—«¡Malahida siga una ambició funesta,
que 'm porta,—diu,—tan tristos resultats!
Deu vol, sens dupte que la sort aquesta
sofrirca jo en castich de mos pecats.

¿Per qué, Senyor, misérrima criatura,
osí oposarme á tos designes jo?
¡Ben mereixcuda tinch ma desventura!
¡Digne no soch, Senyor, de ton perdó!»

Tot cavilós, aixís pensava un dia,
quant á avisarli 'l carceller entrá,
qu' una visita á véurerlo venia.
y qu' en la cambra l' aguardava ja.

A rébreia ix lo Compte mentres pensa
en qui pot ser qui a véurelo ha vingut:
¿Deu esperar desgracia ó sort inmensa?
¿Amich lleal sera, ó contrari astut?

Més fort son cor glatix; no se li alcanza
al infelís, quina será sa sort;
sent en son pit brotar llum d' esperansa
que un vent apaga ab son alé de mort.

Los negres calabossos de Castella
li han blanquejat la barba y lo cabell,
son noble front, que 'l temps solcá ab sa rella,
marcat de son sufrir du lo sagell.

Ja no es lo jove aquell que ab sa figura
la de En Jaume nos fea recordar;
es lo vell que s' en va á la sepultura
cansat ja de sufrir y de plorar.

Més magestat, grandesa hi ha en sa cara,
y estrany es qu' en aquell castell ombriu,
entre tantes angunies, guardi encara
son noble aspecte y continent altiu.

Entrá en la cambra; á rébrelo avansaren
sis cavallers, volentlo saludar;
mots de cortesia cambiaren
y circumspectes várense assentar.

Un d' ells, anomenat Ximen Corella,
en nom de tots li parla al Compte trist.
La flor de la esperança s' esbadella;
lo cel, lo pobre pres, obert ha vist.

Li diu ses intencions y sos desitjos,
lo cavaller, donantli dols consol,
y obtindre li promet per tots los mitjos
lo que 'l Compte del rey alcansar vol.

—«Com bálsem celestial pera mes penes,—
—li respon a En Corella lo d' Urgell,—
jo agrahixch, conmogut, vostres ofrenes;
gràcies vos dona á tots lo pobre vell.

¡Deu ha volgut que jo á muntó sofrira!
¡Cumplixcas, puig, sa santa voluntat!
Del raig no 'm queixe de sa justa ira,
y, si 'm ferix, l' acate resignat.

Per no haberlo acatat altra vegada,
prechs de perdó ha tretze anys li dirigixch,
y es ¡ay! en ma existencia malfadada
pagar mos greus pecats lo que sufrixch.

Assí no estich tan mal com en Castella,
terra per la que tinch odi mortal.»
Y li diu en Ximen:—«¡Qué os passà en ella,
Compte infelis, que la voleu tan mal?»

Lo d' Urgell prossegueix:—«Es una historia
que grabada en lo cor de llavors duch;
que no s' aparta may de ma memoria,
y que jure venjar un jorn, si puch.

Un vil, un miserable alcayt, un dia
en que per ma desgracia preguntí
si era jorn ó era nit, puig no ho sabia.
perque eren tot tenebres pera mí;

¡Ay! tractantme ab feresa inesperada,
y sens guardarme alli cap mirament,
quant estava indefens, sa ma menguada
en mon rostre posà cobardament.

No 'l perdone,—seguix—no, no 'l perdone.
Y a tots en este mon he perdonat.
Sols pregue á Deu que llibertat me done
per poderme venjar d' aquell malvat.»

—«Perdonéulo;—Corella diu,—l' abona,
perdonant als sayons desde la creu,
lo bon Jesús, que diu: *Qui no perdona*
tampoch alcanza son perdó de Deu.

Perdónelo 'l Senyor desde sa gloria
com jo 'l perdone ara de tot cor,
jurant lo fet borrar de ma memoria!»
En Jaume diu, mentres l' ofega 'l plor.

—«Digaunos, Compte, al rey per demanarla,
quina la cosa es qu' anyoreu més,
y tots vos prometem qu' hem d' alcansarla,
si 'l que voleu la llibertat no es?

No temim pera assó prou influencia,»
digué En Ximen, y 'l Compte contestá:
—«Tres duptes tinch, qu' amarguen ma existencia,
y que vull satisfer, si es que puch ja.

Saber de Na Isabel, ma esposa aymada
la pobra infanta, si es que viu ó ha mort;
si ma filla major es ja casada,
ó quina, en fi, ha segut la seuha sort.

També vull qu' al monarca se me duga,
y lo perdó obtenint y 'l permís seu,
á un claustre retirarme, ahont tranquil puga,
morir en santa pau, benehint á Deu.»

Y al ohuir lo que 'l Compte demanava,
tots los presents se varen alegrar;
y en Ximen de Corella, ab qui parlava
li torná altra vegada á contestar:

—«Tristes les noves son que tinch que darvos
de vostra aymada esposa Na Isabel.
No podent vostres penes consolarvos,
pera pregar per vos s' en pujá al cel.

La vostra filla, de qui feu esmena,
es casada ab l' infant de Portugal:
en quant á les demés, no passeu pena,
no 'ls mancará la protecció real.»

La trista sort de sa muller la infanta,
lo Compte desdixat molt va sentir;
y consolantlo ensemps de pena tanta,
aixís lo cavaller va prosseguir:

—«Respecte á vos, lo rey, quant vos perdone,
possible es que, ordenantvos, Deu mediant,
l'arquebisbat de Saragossa 'os done,
que per la mort d' Archuello está vacant.»

—«No vull governar homes, no, m' aterra.
A eix afany dech l' estat que m' afligix:
jo agra'hixch vostre zel, pero en la terra
un jurament sagrat m' ho prohibix.»

¡Havia patit tant en esta vida,
tant los homes l' havian amargat,
que tenia rahó en sa decidida
resolució de viurer ignorat!

Quan l' ánima del mon está cansada,
quan ja cansat se troba l' esperit,
la pobre criatura sa mirada
sols gira ja devers al infinit.

Contents del resultat de la visita,
los caballers aquells de bona lley,
«Calmeu—diguérenli—la vostra cuita;
per vostre be li pregarém al rey.»

Y alsantse tots, del prés se despediren,
tornantlo á deixar sol en sa presó;
més lo Compte, en un d' ells, al temps que oixiren,
reconegué al monarca d' Aragó.

CONSTANTÍ LLOMBART.

LO NUNCI DE SANT ISCLE

BOCETO DEL NATURAL

(Al bon amich March Tintoré.)

yl tú. bordegás...! Vaja... que estiguém quiets! ¡Que vols que ho diga á ta mare...? Ja veurás, tú, de ca'l Bótil, quina plantofada 't clavo si tornas á cridar... ¡Apa! Ara que callém, ó si no no hi ha crida... ¡Tere-ri... t-reré... tereeriireri .. reeé! ¡Ejém, ejém!... Se fa saber que qualsevol y qualsevulga que hagi perdut un anell ab un *camafeyu* de pedra, que vagi á la botiga d' en Bartumeu, al carrer de Riego, que se li tornaráaa!... Teferi... tereerireeeé... rerireé!...

Heus aquí la crida que aquell dia feu l' Eudalt, conegut més be per l' *Andalet* en tot lo vehinat de Sant Iscle.

No crech necessari dir que l' *Andalet* era 'l personatge més popular de la vila; era 'l personatge que sempre lograva *fer rotllo* per tot arreu ahont ell se posés á tocar aquella trompeta llargaruda y abonyegada que aixordava als bordegassos que, com indispensable *cua*, corrian sempre darrera del *Andalet* quan feya la crida.

Y no 's cregui que 'l nunci de Sant Iscle exercís solzament aquest

LA RENAIXENSA.—Any XXI.

cárrech: era á més á més sereno, en termes que no hi havia veu al poble més sentida y coneguda que la seva: de dias fent cridas ó pre-gons, dignéuli com volgueu; de nits cantant *las onse y media...* ó la hora que fos, ab un castellá... de sereno que enamorava.

L' Eudalt no era pas d' edat. M' inclino á creure que no passava dels trenta... ¡Ey! aixó es un suposar; jo may he volgut preguntarli. Era, donchs, com dich, jovenás encara, y casi casi puch assegurar que hi havia per Sant Iscle més de quatre parells de xicotas que haurian compartit ab ell de bona gana llit y taula, á ulls cluchs, com aquell qui diu, perque, diguemho tot, l' Andalet possehia un cert atractiu en tota la persona que encantava á tots los vehins... y sobre tot á totas las vehinas de la vila...

Alt, de presencia noble, sapat, bon color, una mica colrat pel sol d' estiu, pero d' un colrat que donava á sa fesomia cert ayre de moro de las voreras del Marroch; rostre bastant correcte de lineas, una mica angulós, y que semblava no tenir altre objecte que servir de march á uns ulls, negres com lo cabell, uns ullarros que l' Andalet sabia jugar d' una mena de manera que prou ne donarian compte las pubilletas, que may podian negarli una americana ó un vals quan ballavan á la plassa 'ls dias de festa.

Está clar que 'l nunci era solter; d' altra manera no tiudria explicació fácil la simpatia que de temps inspirava á totas las mossas de la població.

Lo dia que l' Andalet feu la crida del anell ab lo *camafeyu*, com ell deya, s' esqueya á ser la vigilia de la fira de Sant Iscle, y l' Andalet ne portava una de cap per l' endemá, que prou se 'n parlaria per la vila. Aquell anell ditxós, que ja secava la gargamella del nunci, feya ab aquell vuyt dias justos que 'l cridava, sense que 's trobés en lloch son amo.

Aquella joya que, entre paréntessis, fou trobada en un reguerot vorer á la vila pel mateix Eudalt, era bonicota; ¡vos dich que ho era! Potser que, si no trobava amo, se 'l quedaria 'l nunci mateix. ¡Quí sab Mare de Deu! Semblava d' or y d' or fi, y, francament, no era cosa de despreciar una joya que ja 's podia assegurar que no tenia amo. ¡Be, vaja! Al cap y á la fi se 'l quedaria ell, sens perjudici de tornar-lo 'l dia que 's presentés qui clarament dongués probas d' haver-lo perdut. Perque aixó sí, l' Andalet, sense ser d' aquestos que predican honradés á tota hora, era honrat á carta cabal, y may ningú li hagué d' aconsellar res que ab la propia conciencia tingués que veure.

He dit que 'l nunci 'n portava alguna de cap, y miréu si será

cert, quan ell tenia promesa y pensava justament per aquells vols ferli un regalet que s' ho valgués... Féuvos càrrech de que la xicota de l' Andalet era de lo milloret de la vila; una pubilla molt bonica, molt endressada y gens pretenciosa, quin dot, casibé tot en terras de conréu, feya denteta á més de mitja dotzena de minyons d' aquells encontorns.

L' Andalet estimava de debó á la Cinteta: la Cinteta estava enamorada com una beneyta de l' Andalet; y un y altre portavan tan amagada com podían aquella estimació, tan més arrelada, quan menys repetida era pe 'ls llavis d' abdós. Lo nunci, per una anomalia del ofici, no havia may fet la *crida* de son carinyo.

—¿Y donsas, noy, que no troba amo l' anell? — preguntava una nit la Cinteta al seu promés, desde la finestra de casa seva.

—No 'n troba, aixerida... Y malvinatje si 'm sab gota de greu!

¿Per qué?

—¡Uy, uy!... No sias trapassera... Lo perquè ja 'l sabrás un altre dia.

—¡Ah! no m' ho vols dir, dolent!

—No... Vaja, vaja; ficat al llit, que ja es tart y ta mare cridarà.

—¿Ja te 'n vols anar?

—¿Y donchs, dona?

—¿Que 't pensas que voldré que sigas sereno quan nos casém!...

No, fill, nó.

—Be, d' aixó ja 'n parlarém... ¡Apa, noya, dorm forsa...

—No dormiré pas gayre.

—¿Y aixó? ¿qué tens mal de caixal?

—Bé prou que 'l sabs tú 'l mal que tinch...

—No tingas por, que per tots sants me sembla que, si á Deu plau...

—De debó, Andalet?

—Sí, ratona.

—¡Noya!.. Qué fas aquí—feu en aixó una veu que sortia de dintre.

—Vaja adeu y bona són... Las dies y media... ¡nublaa... do!

—L' endemà, dia de la fira, com he dit, lo batlle feu plantar un anunci á la casa de la vila, concebut en los següents termes:

«Joaquin Pons y Moréu, alcalde *constitucional* de esta vila; hago saber:

«Que no habiéndose *trobado* amo en el anillo que encontró el sa-

reno y nuncio de esta población pase ha sert de la propietat del trobador. Lo que se hasa público para conesimiento de estos besinos y damás afectos oportunos.»

Joaquin Pons y Moréu.

«San Acisclo de Vallalta 12 Agosto de 18...»

No us dich res de lo alegroy que 's posá l' Andalet lo dia de la fira quan va plantificar l' anunci que textualment acabo de reproduhir! No tingué prou camas per arribarse á casa de la xicota y participarli... Aixó sens dirli res més... Lo altre s' ho guardava per la tarde, á l' hora de las balladas.

Lo pregó d' aquell dia fou sobre un gos llebrer que s' havia extraviat á un minyó, qui donava dos duros de trobas .. L' Andalet semblá que tragués de la gola una veu tota diferente dels demés dias. Aixís li manifestá la Cinteta, quan ballaren ball de rams á plassa, á la tarde.

—¿Vols dir?—féu l' Andalet, jugant los ulls d' aquell modo que ell sabia.

—¡Y tal, home!... Avuy has vingut á fé 'l pregó del gos de l' hereu Ribalta devant mateix de casa.

—¡Oh! sempre li faig... Bé, parlém de tot... Escolta, noya: ¿vols que jo 't fassi un regalet?

—¿De bó?.. Y qué es, si 's pot saber?

—Mira!—contestá 'l nunci, treyentse de la butxaca una capseta negra que obri desseguida y ensenya á la minyona.

Era l' anell del *camafeo*.

Aquella era la que l' Andalet portava de cap.

En tan precis moment la copla comensava la *dansa*.

—¿Anemhi?—digué 'l nunci á sa promesa, oferintli 'l bras dret.

Y totas las fadrinas de la plassa vejeren aquella tarde ab no poca enveja, l' anell que en la petita ma de la Cinteta lluhia.

RAMON MATEU.

ENTRE FLORS

Encara es petit, petit
l' Infant de la Gloria,
petit com un lliri blanch,
bell com una rosa
dels rosers ab que en abril
Jericó 's festona.
La Verge sembla 'l roser
quan al braç lo porta,
quan lo porta vora 'l riu
á esbandir la roba.
Per esbandirla millor
sobre l' herba 'l posa
entre mates d' iris blau
y margaridoyes.
L' Infantó somriu,
la Mareia plora.

Gira al Fill dels seus amors
sos ulls de coloma
cada volta que s' ajup
á la rentadora.
Lo veu en somni suau
cóm dorm y reposa

al peu d' un arbre d' encens
que li fa bona ombra.
De genolls un Serafi
sos cabells esflora;
voldria besar son front,
voldria y no gosa,
veyent que en son jas florit
l' amor lo deixonda,
fentli estendre sos braços
al ayre del Gòlgota.
Al pèndrela Ella en los seus
de Mare amorosa,
la creu estampada ha vist
en son llit de molça,
com firma que 'l Deu infant
en la terra posa.
L' Infantó somriu
la Mareta plora.

JASCINTO VERDAGUER.

L' ANGEL Y L' INFANT

De Joan Rebol, de Nimes.

Un angelet que passava
damunt d' un bres parà 'l vol,
creyentse que 's contemplava
en l' Infantó del bressol.

— Infantonet en qui 'm miro,
—li parlava—vina ab mí,
vina al cel cap hont ja 'm giro ..
¡qué hi farás, pobret, aquí!

Si aquí no hi es l' alegría,
y l' ànima s' hi daleix,
y com la tenebra al dia
lo cansansi al goig segueix;

Si sempre torba la festa
lo pensar en l' endemà,
y ve sempre la tempesta
quan lo sol sembla més clà!

Ja arribará l' amargura
per ennuvol·lar ta pau,
y llágrimas de tristura
mullarán ton ullet b'au.

¿Qué esperas, donchs? Vina, vina
per amunt, al costat meu,
y deix la terra mesquina,
qu' al Senyor no li sab greu.

Si ta pobre mare plora
pensi qu' al cel te tindrà: ...
qué rebi ta darrer' hora
¡com l' hora que t' infantá!

No sospiri cap cor ara
entristintse per ta mort:
quant s' es pur, com ho ets encara,
l' últim dia es lo millor.»

Y l' Angel, qu' aixís parlava,
sentint passos alsá 'l vol,
y la mare qu' arribava
trobá 'l nen mort al bressol.

F. BARTRINA.

En las flors no hi trobo aromas,
en lo cel sols hi veig bromas
y en mon cor tot es buydor;
que las flors veig mustigadas
y sols sento mastraladas
des que 'm falta ton amor.

No destralejis la soca
que no está plantada en roca
y pot treure nova arrel;
deix que 'ls nous rebolls florescan
y que l'ab usanó 's vestescan
y durán sos fruyts al cel.

Deixa lo cel emboyrase
que tornarà á serenarse
quan l' escampi 'l ventitjol,
que ton cor torni á juntarse
á mon cor per estimarse,
que s' anyora d' estar sol.

Lo mon m' ha abandonat, mare estimada,
no tinch afectes ni xapluch en lloch,
no tinch los besos teus, ni de la aymada
los besos palpitants rublerts de foch.

Tothom m' ha abandonat, errant faig vía
pel mar irat y foll de las passions,
en va cerco l' estel que 'm feù de guía
en la etat de las bellas il-lusions.

Jo soch un mort que dirigeix sos passos
lluny del sepulcre abont jau la falsetat;
tothom al véurem encongeix los brassos
puig s' enllotà fa temps la humanitat.

Lo sepulcre es pregón, mareta mia,
y omplenarse jamay podra fins dalt,
que en aqueix mon hi brolla la falsia
com més potencia te lo temporal.

Lo mon m' ha abandonat; també oblidarte
jo vaig fe' en altre temps com vil traydor,
més perdónam que avuy ja ve á abrassarte
per una eternitat ton fill del cor.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Madrid, Abril de 1891.

HIVERN Y PRIMAVERA

L' hivern s' acosta,
las orenetas
son ja fugidas
á llunyas terras.
Cauhen las fullas
de las arbredas
y per la plana
las arrossega
lo ventijol.

Fineix la tarde,
la nit s' apresta,
y 'l sol al fónדרers
devall la terra
deixa per rastre
de sa existencia
róssech de purpre,
franjas inmensas
d' or y de foch.

La cogullada
vola depressa,
xiulet de vibra
son cantar sembla,
fins que cansada
revoloteja
sota 'l brancatje
d' una olivera
hont fa son joch.

Llevant que bufa
puja depressa
la nuvolada;
més prest la terra
cubreix la fosca;
lo llamp brilleja
derrera 'ls núvols
y ab veu horrenda
ressona 'l tró.

De la Natura
tanta tristesa,
no 'ns dó Maria
gens de quimera.
Lo llamp no 'ns torba
ni 'l tró 'ns aterra
ni 'l vent qu' arrastra
las fullas secas
'ns fa tristor,

Per la sort nostra,
nostra existencia
avuy transcorre
en primavera.
¡Hivern! ¿qué importa?
si amor alenta
en nostres essers,
si amor batega
en nostres cors.

Més jay! Maria,
si avuy re' entela
la nostra ditxa;
si la tristesa
que la Natura
per tot ensenya,
Natura nua,
no 'ns fa feresa
ni 'ns fa fredor

fem qu' altre dia
sient primavera,
estant guarnida
Naturalesa
ab flors y fullas,
sas galas bellas,
lo gel no glassi
ja pera sempre
los nostres cors.

J. MERCADÉ Y MARTÍ.

Reus 30 de Juliol de 1891.

ARRIBADA Á PORT

Mariners; pleguéu las velas
que ja á port hem arriuat;
Contramestre, diheu als mossos
que ja vé l' hora d' anclar;

Oip! oip!

Travalleu fort, ¡apa allá!

Oip! oip!

La aymada os espera ja.

Desde fora veig l' esposa
d' un que aferra lo Majó;
apa maco! vés depressa
que s' acosta ja ab un bot.

Oip! oip!

Travalleu depressa y fort,

Oip! oip!

Que ja som al nostre port!

Timoner ves ab cuidado...!

Ja ho comprench... t' has exallat

perque veus la teva aymada,
que 't fa senyas desde un yach.

Oip! oip!

No t' exaltis... tan aviat.

Oip! oip!

Que dins poch l' abrassarás.

¿Ja estás llest de la Messana?
Donchs cuyta, vina a Babor;
veus! aquell es lo teu pare
que s' acosta aqui plorós.

Oip! oip!

Au...! valent! ¡fes lo cor fort!

Oip! oip!

¡Y no ploris sobre tot!

Ja 'l remolcador nos deixa;
mariners, aneu á anclar
y després per las familias
preparém un fort abrás.

EMILI VALLDENEU.

Masnou, 1891.

LA CARITAT Ó LA COVA DE LAS BRUIXAS

EN la nit de la trista é imposadora diada de Tots Sants se reuniren en la masia del avi Benet los seus fills ab sas mullers y tota la companya. Per una casualitat rara, jo 'm vaig trobar la vetlla de tal diada en aquella masia. Havia anat ab alguns amichs á fer una *fontada*; nos separarem sense saber com y se 'm feu fosch. Ignorant jo 'l camí que m' havia de conduhir á Masnou, ma vila aymada, vaig trucar á la porta d' aquella casa ab l' objecte de preguntar si, pagant tot lo que fos, podrian donarme allotjament per aquella nit. Una hermosa pageseta, d' uns divuyt anys, m' obri. Li conto lo que feya al cas, y fentme esperar una estoneta á la entrada de la masia, aná á posarho en coneixement del avi Benet, que era 'l seu pare.

— Prou, bon home, prou! No vos saltará un bon llit ni un bon sopar, — digué 'l vellet aixís que sapigué lo motiu de tan inesperada visita. — Tots som germans devant de Deu y tots devém ajudarnos. Seyeu; soparém junts. Ara mateix nos hi anavam á posar. — Y la simpática pageseta m' acostá una cadira á la taula.

Una volta varem acabar, resarem las tres parts de rosari, com s' acostuma en moltas masias catalanas en aytal diada, y tan bon punt la senyal de la creu posava fi á la oració de Sant Domingo, la padrina aná á la llar á buscar lo cabás de las castanyas.

¡Quina alegria tingueren las criaturetas al veure com la bona velleta las abocava sobre la taula! Mes ay!... durá poch aquell destrocament, puig los homenets y donetas del pervindre sentiren ferit son amor propi aixis que notaren que 'l bon Benet no 'ls havia fet la repartició ab tot lo rigor matemátich.

—¡Que jo soch més gran y me 'n tocan més porque vaig neixer primer y ja he mudat las dents!—deya 'l més grandet.

—¡Ves!—murmurava 'l més petit; — aixó no vol dir res; també á mí l' avi m' es avi y padri y per Pascua no 'm va comprar la mona, y ell me va dir que 'l dia de Tots Sants me donaria cinch castanyas més que á tú y que als cosinets!...

—Y á mí la padrina,—digué una noyeta,—perque un dia li vaig aguantar una troca de cotó de fer mitja, me va dir que 'm donaria forsa castanyas y no me n' han donat més que dotze!

—Vaja, no vos baralleu,—digué la padrina; — fem la festa en pau y no la fem en guerra, sino l' avi s' enfadará y anireu calents al llit, y encara que comensi á fer fret no dona gayre gust. Si feu bondat vos contaré un cuento.

Las criaturas callaren al moment y la castanyada acabá ab tranquilidad. Quan no 'n quedava ni una, lo xicotet més petit, que era 'l més viu, s' alsá y digué á la velleta:

—¡Lo cuento, padrina, lo cuento! Ja havém acabat tots y tú 'ns has dit que 'ns lo contarias!

—Té molta rahó,— vaig exclamar jo; — vosté s' ha compromés y á sants y á minyons...

—¡Alsa! feu rotllo y calleu y escolteu be á la padrina, que contaré un cuento que vos agradará.

—Cóm se diu, padrina?

—Qué?

—Lo cuento.

—Ah!... se diu... se diu... *La cova de las bruixas.*

—¡Jesús, María y Joseph!—exclamaren los xicotets tot senyantse.

—Deu nos en quart d' ellas, ¿oy l' avia?

—Y tal que sí, fillets meus. Atenció, donchs, que ara comenso.

En Miquel y en Blay, carreters d' ofici, tingueren que sortir de Granollers una nit, freda com totes las del mes de Janer, pera anar á Manresa á carregar farina. En Miquel era jove y solter; en Blay de mitja edat y viudo. Una volta tingueren arreglats los carros y enganxats los matxos, s' abrigaren ben be ab una bona manta, se calaren la barretina fins al clatell y emprengueren lo cami conversant alegrement de cosetas de la vila. Se n' havian allunyat ja un bon tros, quan un home 'ls aurá y ab veu llastimosa y débil los digué:

—Bons carreters: soch un pare de familia faltat de treball; tinch á ma dona malalta y á mas pobretas criaturas morintse de fret; no puch donarlos los aliments necessaris; las fábricas s' han parat y estém passant una miseria espantos. Si vostres bondadosos cors se comouhen devant ma trista situació, espero que 'm fareu una gracia de caritat, per poch que sigui, y Deu vos benehirá desde 'l cel.

—Teniu, bon home, doneu pa á vostres fillets, — digué en Miquel posant una moneda de duas pessetas á la mà del pobre caminant.

— Deu vos hò pach; — y besant la moneda allargá la mà á n' en Blay.

Lo carreter viudo, per tota resposta, girá la cara, murmurant entre dents que ell també era pobre y que no 's podia despendrer de cap diner.

Lo pobre s' allunyá benehint á n' en Miquel, y 'ls dos carreters continuaren lo cami.

—Home, Blay, — va dir en Miquel aixís que 'l treballador sense feyna 'ls deixá; — las bonas paraulas fan menjar als malalts; vull dir que podia contestar d' un altre modo al pobre necessitat.

—¿D' un altre modo? Massa be li he respost; no son horas de demanar almoyna. Y després, que 'l fer caritat no conduheix á rés.

—¿Cóm no conduheix á res? Vos sou catolich? ¡Vaya un exemple que donareu á vostres fills!

—No, home, no; no conduheix á res y ningú 'm treu d' aquí.

—¿Que no? Ho preguntaré al Secretari. Ell que ha estudiat sabrá dirnos si es ó no es convenient lo socorrer las necessitats del próxim.

— Que juguém que diu que no? ¡Alsa, vint duros!

— Jo vos guanyaria y vos farien falta.

— Donchs la vista. Si guanyo vos trauré 'ls ulls y si vos guanyeu me 'ls traureu á mí.

— Ja que aixis ho voleu, signi; juguesca feta.

D' eix modo quedaren los carreters y continuaren sa ruta fins á Manresa, ahont carregaren las sacas de farina, retornant á Granollers tan bon punt tingueren acabada la tasca.

Lo primer pas d' en Blay al arribar á la vila vallesana, fou lo d' anar a trobar al Secretari, a qui contá lo motiu de la juguesca, y posantli no molt de diners a la ma, va dirli:

— Si devant d' en Miquel diheu y sosteniu que 'l fer caritat es una falla, tots los diners que teniu á la má son vostres.

La plata tentá al Secretari y prometé á n' en Blay que aixis ho faria.

Lo mateix dia se personaren á Casa de la Vila 'ls dos carreters pera fer la pregunta que ja coneixém. Don Fermin, que era 'l Secretari, no rumiá pas massa; al moment fallá á favor d' en Blay.

Prou tractá en Miquel de ferli veure que son fallo ningú l' acceptaria; prou procurá convénce'l de que Deu premia las obras quan son bonas; pero 'l Secretari, dotat de més bona *lábia* que 'l caritatiu carreter, rebutjá sas rasons, encara que á càrrech de la seva consciencia.

En Blay tenia rahó y guanyá la juguesca. Demaná la vista á son company y 'l pobre Miquel ab molta pena li digué:

— Teva es; prenla.

Sortiren fora vila y al arribar á un lloch solitari y desert, en Blay arrencá 'ls ulls de son amich ab unas eynas que portava, deixantlo abandonat en aquell lloch y quedantse ell ab la satisfacció d' haver guanyat una posta comprada tan vilment ab la plata que negá á un pobre menesterós.

Lo torment que passá en Miquel durant lo dia no 's pot pas descriure. Arribá la nit, y lo bon carreter comensava á desesperarse pensant ab la negra sort que se li esperava, quan unas fortas riallas vingueren á distreure'l de sas meditacions. Creyent que las feyan alguns caminants que per aquell lloch transitavan, sent forsas de flaqueza y caminant á quatre grapas, com se sol dir, se situá al darrera d' una cova, ab la creencia de que estava al mitj del camí. Aquí 'm trobarán, se deya ell mateix; molt será que no s' enterneixin y 'm portin á casa. Pero s' enganyava l' infelís carreter: aquellas riallas no las feya cap caminant. Las feyan las bruixas. Si, las bruixas que cansa-

das de fer las maldats més grans durant lo dia, anavan á reposar á la mateixa cova, darrera de la qual en Miquel havia anat á parar. No estigué molt temps en coneixer lo pobre ceguet qu' era gent endemoniada la que venia; tants eran los renechs y blasfemias que sortian d' aquellas bocas. *Morta en vida*, la més vella y lletja, las manava. En ménos de cinch minuts se presentaren devant la cova. La capitana ordenà á totes que s' afilearessin é imposant orde y silenci, exclamà:

—Bruixas qu' estéu baix ma obediencia, que cada una digui per orde d' antigüetat, las novas que porta á la nostra cova.

En Miquel conegué ahont se trobava y *parant bonas orelles* determinà no perdre una sola paraula de las bruixas.

—Jo sé—digué una d' ellas—que en la vila próxima una malaltia cruel está matant á un gran número de personas: Si 's cambiés l' oli de la llantia del Sant-Cristo de l' hermita la malaltia desapareixeria, perque lo sacristà lo barrejà ab aygua de la *Font Groga*.

—Jo sé—digué un' altra—que en la mateixa vila hi ha una noya molt rica y molt bufona que 's troba al pas de la mort, tot per no haver volgut recullir una llesca del pà de las ànimas que li va caurer y que se 'l menjà un gatet que tenen á casa seva. Si matessin á la bes-tiola, la noya curaria.

—Jo sé—replicà un' altre—qu' ahir dos carreters feren una juguesca sobre si 'l fer caritat es ó no es convenient. L' un afirmava, l' altre negava. Se jugaren la vista. Recorregueren á la mediació del Secretari. Un d' ells lo comprà per un munt de monedas y l' empleat del Municipi li donà la rahó que no tenia. En sa consecuença l' altre li entregà la vista y quedà cego. Si sapigués lo lloch ahont los seus ulls se trovan, qu' está situat á vint passas contadas de nostra cova, no tindria més que fregar-se las cellas ab la sorra que 'ls colga, y recobriria la vista.

Las demás bruixas no parlaren, puig cap noticia d' interés podian comunicar á las altrás.

Morta en vida feu una senyal ab una escombra y totes las bruixas se donaren las mans, ballaren un ball rodó y entraren dins la cova, tancant la darrera la porta ab una groixuda barra de ferro.

Aixís qu' en Miquel senti la remor de la barra, s' incorporà y pal-pant, pal-pant logrà col locarse á l' entrada de la cova. Donà las vint passas, se fregà ab la sorra que cubria los seus ulls y... ¡cosa rara! recobrá la vista,

Immediatament se dirigí á la vila y prenent lo cantí de l' oli de sa casa s' encaminà á l' hermita. Las primeras paraulas que pronuncià 'l

carreter, foren dirigidas á Deu Nostre Senyor en acció de gracias. Després abocant lo líquit que contenia la llantia del Sant Crist, lo cambiá per lo que portava en lo canti. Las bruixas tenian rahó; la malaltia va desapareixer y la població recobrá son aspecte normal.

Al retirarse de l' hermita trobá á un pobre home desesperantse. Li preguntá la causa de son desespero y li contestá que 'l motivaba la próxima pérdua de la seva filla que 's trobava agonitzant. En Miquel se recordá de las bruixas y li digué. ¿Seriau tal vegada propietari? Lo bon home feu que sí en lo cap. Animo, donchs, y deixéume fer á mi; vostre filla está salvada. Aném á casa vostre: vos ne responch. Allá en Miquel matá 'l gat de la casa y al cap de vuit dias la noya ja corria. Lo propietari, foll d' alegría, volgué pagar lo favor d' en Miquel donantli la ma de la seva filla. Lo carreter l' acceptá y 's resolgué celebrar lo casament als quinze dias. Tot lo poble acudi á la religiosa cerimonia. Entre 'ls concurrents s' hi veyá á n' en Blay, lo qual maravellat de lo que contemplava, s' acostá á son company al terminarse l' acte, y li preguntá com y de quina manera havia pogut recobrar la vista y á que devia la dita de ser lo marit d' aquella noya tan rica y tan hermosa.

No guardant en Miquel cap mena de rencor al que hauria pogut fer sa desgracia, li explicá punt per punt lo de la cova.

Egoísta y envejós en Blay, pensá qu' ell ab lo mateix medi podria cambiar d' ofici, ser rich y amo d' una divinitat com la muller d' en Miquel, y preguntant al ex-carreter lo lloch de la cova s' hi encaminá. La porta estava tancada. Ab lo cap plé d' ilusions s' hi amagá darrera esperant la vinguda de las bruixas.

Duas horas transcorregueren, sens que cap veu, ni cap pas interrompís lo silenci que regnava en aquell lloch. Per fi, quan lo rellotje de la vila tocá dotze horas, *Morta en vida* sortí de la cova, feu un fort crit y dins deu minuts se presentaren totas las *individuas* qu' estavan baix la sevas ordes. Una volta las tingué afilaradas, exclamá:

—Bruixas qu' esteu baix ma obediencia, que cada una digui per orde d' antigüetat, las novas que porta á la nostra cova.

—Jo sé — digué una d' ellas — que fa alguns dias, un hom escoltá nostre parlament, desde darrera la cova, y posant en práctica 'ls remeys que donavam lográ fer desapareixer la malaltia qu' assolava á la próxima vila, salvant ademés á la filla d' aquell propietari de que 'ns parlá *Maca freda*, casantse ab ella. Sé també que un company seu, ambiciós de la gloria de son amich, se trova en lo mateix sili que l' altre dia ocupava aquell, ab l' objecte de sapiguer si nostras novas

trasformarian son modo de viurer. Seguiume que jo sé ahont se trova, seguiume qu' avuy farém un gran festí.

Las bruixas seguiren á la que parlat havia y trobaren darrera la cova á n' en Blay tremolant y mort de pó.

Morta en vida maná conduhirlo vora la cova. Allí 'l mortificaren, fentli passar mil torments mentres ellas ballavan y cantavan á son en-forn, al só de panderos y castanyolas. Quan estigueren cansadas lo destrossaren, y escamparen los seus membres al voltant de la cova.

Al cap de dos dias se notá en la vila l' ausencia d' en Blay. A instancia de sas fillas, l' Alcalde feu cridar per lo nunci que si algú sabia 'l paradero del carreter, ho anés á posar en son coneixement.

Tement en Miquel alguna catástrofe, 's presentá al Batlle y li explicá tot lo relatiu á sa ceguera, curació de la malaltia y son casament per medi de las bruixas, li parlá de la cova y li digué qu' allá 's dirigí en Blay, atribuhint sa ausencia á alguna desgracia.

Servint ell de guía s' encaminaren vers aquell siti y per los restos que trobaren, aviat se pogueren convéncer de la fatal y terrible fi d' en Blay.

L' endemá no 's parlava á Granollers d' altra cosa que de la cova de las bruixas y de la juguesca dels carreters.

* *

Aquí acaba 'l cuento, digué la padrina. Ara, fillets meus resarém un Pare-nostre per l' animeta d' en Blay y per que Deu 'ns guardi de caurer en poder de las bruixas. Totas las criaturetas s' agenollaren y llevante las gorras, murmuraren l' oració. No havian pas arribat al Gloria-Patri, quan lo més petitet digué á la velleta:

—Padrina, padrina, donguim cinch céntims.

—Perqué 'ls vols, fillet meu?—preguntá l' avia.

—Per fer caritat al primer pobre que demá vingui. Aixís las bruixas no se m' emportarán á la cova.

La padrina, veyent que la lliadó havia fet efecte, besá á la aixerida criatura y donant una moneda de coure á cada un dels seus nets, los hi feu un sermó encaminat á socorrer las necessitats dels pobres, recordantlos que Deu premia las obras si son bonas y las castiga si son dolentas, com ho veyem ab en Miquel y ab en Blay del cuento.

Després anarem á descansar. L'endemá l'avi Benet m' ensenyá 'l camí qu' havia de conduhirme á Masnou. Me despedí d' aquella família agraït de las atencions de que havia sigut objecte: repartí alguns diners entre la quitxalleta perque poguessin fer caritat als pobres y á *caball de las camas* cap á casa falta gent. Durant lo viatge no s' apartaren de ma pensa ni l'ànima caritativa d' en Miquel, ni 'ls destrossats membres d' en Blay, ni la simp-tica figura de la pageseta que m' obrí la porta, y que al deixarla en la masia hi vaig deixar en ella tot mon cor.

PAU VALLDENEU ESTAPÉ.

(Lo cuento que conta la padrina fou narrat per la senyora Antonia Caralt y 'l recullí en una de más excursions á Sant Miquel de Vallromanas.)

LA BATUDA

POESÍA PREMIADA AB LA FLOR NATURAL EN LO CERTÁMEN

DE MANLLEU DEL ANY PASSAT.

Au, minyons, á extendrer garbas,
que 'l sol es ja bastant alt;
si 'ns dem manya, á mitja tarde,
si Deu vol, ja haurém plegat:
Vinga 'l matxo ab las ulleras
y toms dongui sens parar,
y amaniu las vostras forcas
que farém avuy bon blat.
¡Jesús y quin tráfech
á l' era avuy hi há!
Lo matxo si corre,
lo trill vía fá.

Apa, apa, *ganduleru*,
que tot just hem comensat;
vinga noy la xurriaca,
que l' haurém de despertar.
Garbas, garbas, xichs, á l' era,
que fa un dia hermós com cal;
deuse manya, bons pagesos,
que 'l trill corre com an llamp.

¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi há!
 Lo matxo si corre,
 lo trill vía fá.

Han tocat, minyons, vuyt horas,
 ja podém aná á esmorsar;
 no 'ns cal tindre cap quimera,
 fent bon sol y vent de dalt;
 vinga 'l bot, una arangada
 y un cantell ben gros de pa,
 y acabat de fe 'l cigarro
 altre cop cap al treball!

¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi há!
 Lo matxo si corre,
 lo trill vía fá.

Au, tornemhi un' altra estona,
 massa y tot hem reposat;
 fem un trago avans d' alsarnos,
 vinga 'l bot y xurrich vá;
 au, *gandul*, á torná córrer,
 que ho tenim ja mitx xafat,
 ¡válgam Deu aqueixas moscas!
 ¡Sempre l' han d' atormentar!

¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi há!
 Lo matxo si corre,
 lo trill vía fá.

Si 'l sol colra nostras caras,
 prompte bufará 'l mestral;
 no hi fa res que la suó 'ns caygui
 gota á gota cara avall;
 ben ditzós qui pot menjarse
 ab suó lo pa amassat,
 y ditzós molt més encara
 qui pot viurer del treball.

¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi há!

Lo matxo si corre,
lo trill vía fa.

Au, minyons, mans á la forca,
au y en l' ayre palla va;
si ben blanca hem tret la palla,
ben bonich també es lo blat;
no miréu si 'l sol escalfa,
bons pagesos, pit y avant;
si es pesada aquesta feyna
del treball ne ve 'l descans.

¡Jesús y quin tráfech
á l' era avuy hi há!

Lo matxo si corre,
lo trill vía fa.

¡Válgam Deu quin vent se gira!

Au, minyons, á aprofitá'l.

Fora 'l matxo y tots á una

prest posemnos á ventar:

mes bon dia pera bàtrer

no 's trobaria en tot l' any...

Au, que 'l dia 'ns acompanya,

ara, ara, xiquets, be val

¡Jesús y quin tráfech

á l' era avuy hi há!

Lo matxo si corre

lo trill vía fa.

La campana de la vila

ja dotze horas ha tocat,

y tenint la palla neta

be podém aná' á dinar;

au, que sembla havem fet gana

y 'l tenim tots ben guanyat;

fora avuy fer mitjdiada,

que aixís plegarém avans.

¡Jesús y quin tráfech

á l' era avuy hi há!

Lo matxo si corre,

lo trill vía fa.

Apa, xichs, torném á l' era
 que ho tenim de rematar;
 si no son més de las duas
 á las cinch ja haurém plegat.
 Mellor batuda que aquesta
 no crech que la traguém may;
 mentres uns netejin l' era,
 los demés á purgá 'l grá.
 ¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi ha!
 Lo matxo si corre,
 lo trill via fa!

Mireu, xichs, quina cullita
 aquest any Deu nos ha dat;
 ¡quánt de grá ab tan pocas garbas!
 ¡Dotze sachs y curullats!
 Tenint blat de la cullita
 be l' hivern podrém passar;
 que qui pa tot l' any té á casa,
 ja no pot tenir mal any...
 ¡Jesús y quin tráfech
 a l' era avuy hi ha!
 Lo matxo si corre,
 lo trill via fa.

Au, minyons, repleguém eynas,
 que la tasca hem acabat;
 per feynosos com nosaltres
 no se 'n troban en cap part;
 vulgui Deu que un' altra anyada
 nos vegém aquí plegats,
 poguent traure la batuda
 que hem tret ara ab tant de grá.
 ¡Jesús y quin tráfech
 á l' era avuy hi ha!
 Lo matxo si corre,
 lo trill via fa.

À LA DITXA

Papalloneta d' alas d' or cremada,
joliua font aixuta per mon mal,
focut que á la vesprada
no mostra ja sa resplandó' argentada,
paradís d' una vida terrenal;

Ser de mon ser, sagrari de las puras
perdudas ilusions de l' esperit,
estel de más venturas,
per sempre adeu!.. ¡qué lluny ara fulguras!
ara que visch en ma perpétua nit!

¡Per sempre adeu, ma joventut riallera!
¡adeu, amors, adeu, puig que fugiu!
¡adeu, ma fê sencer!..
Més ¡ay! ¿perqué vos feu fellons enrera?
¡Jo aturaré mon pensament!.. ¡veniu!

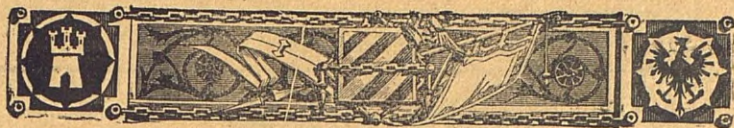
¡Torneu á mí, la copa de ma vida
ompliu de néctar ubriacant y dols!

¡Torneu, que 'l cor vos crida;
inciteume ab l' esguart que al goig convida,
avans que 's torne ma existencia pols!

¡Pobre de mí, soch sol-y-vern, no 'm resta
ni 'l consol dels recorts que ja han passat!
¡S' han tornat en mon pit cendra funesta!
Si la remou en dias de tempesta
mon pensament se pert... y 'm sento orat.

FRANCISCO XAVIER GARRIGA.

A LA TERRA CATALANA

BRINDIS

Música de Sadurní

Nostra terra es la més bella
la més gran entre las grans,
es perpétua maravella
de verdor, perfums y cants.
Com dosser damunt la serra
nostre cel se mostra en pau.
¡Beguém per nostra terra
que té lo cel més blau!

Nostra terra es la més bella
es jardí d' hermosas flors,
cada flor una donzella
que ab sos ulls inflama 'ls cors.
Son recort al pit s' aferra
y 'l fereix ab dolor greu.
¡Beguém per nostra terra
que té tan bé de Deu!

Nostra terra es la més bella
sos penyals també ha llaurat
y al passarhi un cop la rella
prompte espiga ha tret lo blat.
Ab la terra sempre en guerra
guanya 'l pá lo catalá.

¡Beguém per nostra terra
que sab guanyarse 'l pá!

Nostra terra es la més bella
minas d' or son sos vinyats|
fent la verema ab bona estrella
nostres dols serán passats.
Y quan ja dins de la jerra
lo nou vi sentim bullí',
¡Beguém per nostra terra
que té lo mellor vi!

BONAVENTURA BASSEGODA

